

הַלְכוּת תַּפְּלִין סִימָן ל"ד

נב באר הגזירה

ד שם פס"ג וְהָרַחֵם
ה בית יוסף פ"ט
תשובת אשכנזים וְאָשִׁיר
הקדמי פנים בן הוא
בבית יוסף פ"ט ג.

כרצועות (ח) * בעלמא, כי מקום יש בראש להניח שתי תפלין וכן בפרוצ. ואם אינו יודע לכוון
(ט) המקום ולהניח (י) שניהם יחד, (י) גיית (יא) בדברי האחד (יב) של יד ושל ראש (ויסלקם מיד) וגיית
האחרים על סמך ברכה הראשונה [ויש אומרים שאם] (יג) הלא יוכל להניח בבת אחת גיית של

באר היטב

יברך רק על אותו שנתקבץ על פי מנהגנו דעת רש"י והרמב"ם, ואם של ראש נקתב על פי דעת רש"י יש להניח של ראש תחלה ובכחולץ חולץ של יד תחלה, עין שם: (ז) בעלמא, שרבי ממה נפשך אחד מהם פסול, אבל אם הניח שני זוגות תפלין כשרים, או שהתפלין של ראש עשה של תמשה בתיים, בין (י) שעשהו מתחלה של תמשה, או שעשהו (י) של אצבעות ויחבר לו אתר פה עוד בית אחד, עבר בזה על הלאו דכל תוסף. וצ"ח בבאור הגר"א שמשמע מדבריו דאפילו אם הבית התמישי לא תבר אותו לגמרי עם הארבעה בתיים רק בקשירה בעלמא, אפילו הכי פסל להתפלין על ידי זה וממילא עבר הלאו דכל תוסף: (ט) שניהם יחד. פרוש, כשיהיה שניהם (י) בבת אחת לא יוכל לכוון המקום שיהיה כל אחד מן על מקומו ברין, על בן צריך לקשרם על כל פנים תכף זה אתר זה בלי הפסק, ויהיה מועיל הברכה שברך מתחלה גם על תפלין השניים, וזהו מה שכתב המתבר בסמוך, וגיית האחרים על סמך וכו', דהינו שגיית הזוג השני אצל הזוג הראשון וכו', אך שלא בהנחה אתה: (י) גיית, בדברי האחד של יד ושל ראש גיית האחרים על סמך ברכה הראשונה (י) ואם לא יוכל וכו', בן צריך לומר, ולא גרסינן ויסלקם מיד: (יא) בדברי האחד. (י) המתבר סתם דבריו, וליפי הכרעת (י) האחרונים טוב יותר שיסמך הברכה להתפלין דרש"י: (יב) של יד ושל ראש, להתחבר בברכה אחת, וליפי מנהגנו בשתי ברכות, וכו' כי סימן כה, ואחר כך גיית אצלם זוג שניה. ואף על פי (י) שמשפטי בניהם בהנחת השל ראש של הזוג הראשון, וגם בהברכה שמברך עליה לפי מנהגנו, אפילו הכי שפיר דמי, דהשני ברכות על תרניהו קאי, אבל לא יוכל להניח מתחלה השתים של יד משתי הזוגות ואחר כך השתים של ראש, דמציא (י) מפסיק בין השל יד להשל ראש בהנחת השניים: (יג) לא יוכל, פרוש, אפילו בזה אתר זה לא יוכל להניח בבת אחת, כגון שיש לו מכה ואין לו מקום לשתייה, או שמתביש מפני הבריות המלעיגין עליו, גיית של רש"י ויברך עליו וכו', דהם (י) העקר דניא, ושל רבנו תם גיית אתר התפלה כדי לצאת לדברי הכל.

משנה ברורה

(ח) בעלמא. שהרי ממה נפשך אחד מהם פסול, וכו' כי כשיצא קטן א. ודוקא (י) בזה אינו עובר על כל תוסף, שיש בזה שתיים למעליהן, א' שאחד מהם הוא פסול, ב' שכל אחד עומד בפני עצמו, אבל אם הניח שני זוגות תפלין כשרים, או שהתפלין של ראש עשה של תמשה בתיים, בין (י) שעשהו מתחלה של תמשה, או שעשהו (י) של אצבעות ויחבר לו אתר פה עוד בית אחד, עבר בזה על הלאו דכל תוסף. וצ"ח בבאור הגר"א שמשמע מדבריו דאפילו אם הבית התמישי לא תבר אותו לגמרי עם הארבעה בתיים רק בקשירה בעלמא, אפילו הכי פסל להתפלין על ידי זה וממילא עבר הלאו דכל תוסף: (ט) שניהם יחד. פרוש, כשיהיה שניהם (י) בבת אחת לא יוכל לכוון המקום שיהיה כל אחד מן על מקומו ברין, על בן צריך לקשרם על כל פנים תכף זה אתר זה בלי הפסק, ויהיה מועיל הברכה שברך מתחלה גם על תפלין השניים, וזהו מה שכתב המתבר בסמוך, וגיית האחרים על סמך וכו', דהינו שגיית הזוג השני אצל הזוג הראשון וכו', אך שלא בהנחה אתה: (י) גיית, בדברי האחד של יד ושל ראש גיית האחרים על סמך ברכה הראשונה (י) ואם לא יוכל וכו', בן צריך לומר, ולא גרסינן ויסלקם מיד: (יא) בדברי האחד. (י) המתבר סתם דבריו, וליפי הכרעת (י) האחרונים טוב יותר שיסמך הברכה להתפלין דרש"י: (יב) של יד ושל ראש, להתחבר בברכה אחת, וליפי מנהגנו בשתי ברכות, וכו' כי סימן כה, ואחר כך גיית אצלם זוג שניה. ואף על פי (י) שמשפטי בניהם בהנחת השל ראש של הזוג הראשון, וגם בהברכה שמברך עליה לפי מנהגנו, אפילו הכי שפיר דמי, דהשני ברכות על תרניהו קאי, אבל לא יוכל להניח מתחלה השתים של יד משתי הזוגות ואחר כך השתים של ראש, דמציא (י) מפסיק בין השל יד להשל ראש בהנחת השניים: (יג) לא יוכל, פרוש, אפילו בזה אתר זה לא יוכל להניח בבת אחת, כגון שיש לו מכה ואין לו מקום לשתייה, או שמתביש מפני הבריות המלעיגין עליו, גיית של רש"י ויברך עליו וכו', דהם (י) העקר דניא, ושל רבנו תם גיית אתר התפלה כדי לצאת לדברי הכל.

מלתם תמודות וב"ח ומגן אבריהם ובאור הגר"א, דלא כהט"ו. ובספר תוספות ירושלמי מביא ראיה להט"ו מירושלמי דהמוציא תפלין, אמנם מצאתי בספר התרומה שמביא להירושלמי הזה ופרש בו פרוש אחר (ומגן העמוד בבאור פס"ו ב פ"ח ט) ומובח שם דסבירא לה להפוך. ועין באלה רבה שהוכיח מהגמרא דערוכין דאפילו אם מכון שלא לצאת רק באחד אף על פי בן עבר בזה על כל תוסף, והשיג בזה על הב"ח. אמנם לפי מה שכתב המגן אבריהם בסימן תרנא דלדין דקמא לן מצות צריכות בונה אפילו בזמנו אינו עובר אלא בשמכון לאוסופ, נתיא בזה דברי הב"ח, דהלא הוא קאי להרא"ש שוכר דמצות צריכות בונה, כמו שכתב הטור בסימן ס. אך הלאה רבה לשיטתו אויל והשיג שם בזה על המגן אבריהם מדברי הרא"ש גופא, אמנם מה שמשמע מדברי הב"ח דאפילו בחמשה בתיים אינו עובר על כל תוסף רק במקוון לקים מצות תפלין בתמשה בתיים, ומשמע דאם יכוון שהבית התמישי לא יזיהה רק כרצועה בעלמא דיאנו עובר על כל תוסף, לא חסדימו הרבה עמו בזה, עין בספר גזר שלום ובספר דמשק אליעזר שהעמיס זה בכונת הגר"א דלהב"ח אינו מתחשב לשון הטור (בבאור טבל לאמר כונת הגר"א בפשיטתו, ודשח לה קצית תכ"ח הא גם בשני זוגות את כל תוסף, אבל לפי זה נתיא, דמנהג כהם שכתב דלא מקרי כל תוסף, הני קשקוץ פסול אצל הפשוט, ודוק). אם לפי דברי הב"ח יקשה, למה לא יעצו שיתן שתי פרשיות בכל אחד ויתנה, וכמו שכתבנו בתחלה, אחרי שהוא מקל אפילו בבית של תמשה בתיים, והוא כמו תמשה פרשיות בפשיטות (ואפשר משום דיש הפסק בין הפרשיות ותפלים, ועין פמורכי ריש הלכות תפלין). ואפשר דבאגמם גם הב"ח יודה דלא מהני תנאי בבית של תמשה בתיים, אך מה שגשאר לבסוף בדיקת על הטור, וגם לשונו לא יזיהה מתחשב כל כך. וכל זה לענין כל תוסף, אבל לענין פסול בודאי אם הב"ח מודה דפסול בתמשה בתיים בכל גוני אף בתנאי, לפי הטעם המבאר שם בסנהדרין פט ע"א דכל בית חיצון שאינו רואה את האור פסול. דע עוד, דפשוט בהפוסקים דאפילו אם לא קבע בהבית התמישי החוץ שום פרשה אפילו הכי פסול מטעם דאמר שם בגמרא דהבית חיצון אינו רואה את האור, ומה שכתבנו במשנה ברורה בשם הגר"א דאף על ידי הקשירה בעלמא מפסל, עין בספר דמשק אליעזר מה שכתב על זה, אמנם מה שכתב בדברי רבנו אבל אם הוא קשור וכו', לא נהירין דברי החפשיק אליעזר כלל בזה, דמה מנהג ש"ך בקשירת הבית התמישי, וגם מובח בדברי הגר"א בסימן תרנא סעיף יד דלרבנן דאין צריך אגד מדינא אינו עובר בכל תוסף. ולעניות דעתי, כונת הגר"א בפשיטות, דכמו שם לר' יהודה דיכין דצריך אגד הארבעה מינים ממילא מועיל האגד שיעבור על ידו גופא חלוא דכל תוסף, הכי נמי כיון שעל ידי קשירת הבית התמישי מפסל הארבעה בתיים משום בית החיצון שאינו

שער הציון

(ט) מגן אבריהם ובאור הגר"א: (י) (יא) מנהגין פט ע"א עין שם: (יב) מגן אבריהם: (יג) פרי מגדים לגרסת המגן אבריהם: (יד) עין בפ"י ובפרי מגדים באשל אבריהם סעיף קטן ו: (טז) מגן אבריהם ופרי מגדים: (יז) ד אבריהם: (יח) בית יוסף ומגן אבריהם ופרי מגדים:

לוח עמוד הידוע: יום א י אול תשפב < יום ב טו אב תשפז < יום ג כ תמוז תשעב < יום ד כז סיון תשעז < יום ה ג סיון תשפב